

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	15 januari 2019	NUMMER PS	PS2019RGW04
DOMEIN	LFO	COMMISSIE	RGW
STELLER	R. van Elswijk	DOORKIESNUMMER	030-2582529
DOCUMENTNUMMER	81E39EBB	PORTEFEUILLEHOUDER	Pennarts-Pouw

Titel : Drinkwaterstrategie van Vitens en provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040

Inhoudsopgave

Besluit pag. 4

Toelichting pag. 5

Bijlage(n): Drinkwaterstrategie van Vitens en provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

De drinkwatervoorziening in de provincie Utrecht moet toekomstbestendig gemaakt worden. Door stijgende drinkwatervraag en toenemende druk op de waterkwaliteit is een langetermijnstrategie nodig voor de drinkwatervoorziening. Daartoe is samen met Vitens een langetermijn drinkwaterstrategie opgesteld. Deze drinkwaterstrategie wordt betrokken bij het opstellen van de Omgevingsvisie die eind 2020 klaar moet zijn.

Voorgeschiedenis

Middels een Statenbrief bent u in 2016 geïnformeerd over de Samenwerkingsovereenkomst drinkwater tussen Gedeputeerde Staten en Vitens. In de Samenwerkingsovereenkomst waren afspraken gemaakt over onderzoeken die inmiddels uitgevoerd zijn om te komen tot een langetermijn drinkwaterstrategie.

Essentie / samenvatting

Het zorgen voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening is een wettelijke verantwoordelijkheid van drinkwaterbedrijven en provincies. Het drinkwaterbedrijf produceert en distribueert drinkwater; de provincie zorgt voor de ruimtelijke en milieuhygiënische bescherming van de waterwinningen. Ook is de provincie verantwoordelijk voor vergunningverlening en handhaving voor grondwateronttrekkingen voor drinkwater.

Door toenemende bevolkingsgroei in de provincie Utrecht neemt de drinkwatervraag toe. Ook staan de bestaande waterwinningen onder druk van nieuwe risico's zoals medicijnresten in het grondwater. Om hier een antwoord op te geven heeft de provincie in samenwerking met Vitens - het grootste drinkwaterbedrijf in de provincie Utrecht - een langetermijn drinkwaterstrategie opgesteld. De drinkwaterstrategie stelt drie doelen centraal:

1. Voldoende drinkwater bieden voor de toenemende vraag.
2. De drinkwatervoorziening robuust en flexibel maken. Onvoorziene veranderingen, nu en in de toekomst, kunnen gemakkelijk opgevangen worden.
3. De maatschappelijke meerwaarde van waterwinningen vergroten.

De strategie gaat over de langere termijn, met 2040 als horizon en een doorkijk naar 2050. De drinkwaterstrategie zal betrokken worden bij het opstellen van de Omgevingsvisie die in 2020 wordt vastgesteld.

In de drinkwaterstrategie zijn de volgende hoofdkeuzes gemaakt:

- Grondwater heeft de voorkeur als bron voor drinkwater.
- Zuinig zijn met water: Vitens en de provincie stimuleren waterbesparing middels een actieprogramma.
- Uitbreiding van de vergunningscapaciteit is nodig; ruim 10% tussen nu en 2040. Het gaat om circa 12,5 miljoen m3 per jaar extra wincapaciteit.
- Een nieuwe winning bij Schalkwijk en het uitbreiden van de winning Eemdijk zijn goede opties om de vergunningscapaciteit te vergroten tot 10 miljoen m3 per jaar. Ook uitbreiding van de bestaande winning bij Groenekan en/of een nieuwe winning op de Utrechtse Heuvelrug lijken goede kanshebbers om minimaal 2,5 miljoen m3 per jaar extra wincapaciteit te krijgen. Beide opties moeten nader uitgewerkt worden om met name de effecten op natuur beter te bepalen. Bij Groenekan moet ook gekeken worden naar de relatie met de plannen voor geothermie rondom Utrecht.
- De strategische grondwatervoorraad, reeds vastgelegd in de PRS/PRV en het provinciaal BodemWaterMilieuplan, is van groot belang om eventuele extra drinkwatervraag op te vangen en het blijft nodig om deze via provinciaal beleid en regels te beschermen.
- Bij bestaande en nieuwe waterwinningen zoeken Vitens en de provincie altijd naar mogelijkheden om andere belangen en opgaven in de omgeving mee te koppelen met de drinkwateropgave om hiermee de bescherming van de waterwinning én de maatschappelijke meerwaarde van waterwinning te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn: het waterbelang koppelen met natuurontwikkeling, verduurzamen van de landbouw en het leveren van duurzame energie.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

- Veiligstellen van de drinkwatervoorziening, voor nu en in de toekomst.
- De maatschappelijke meerwaarde van waterwinningen vergroten.

Wettelijke grondslag

- Op grond van de Drinkwaterwet (art. 2), Waterwet (art. 4.4 en 6.4) en de Wet milieubeheer (art. 1.2) heeft de provincie wettelijk taken in het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening.
- Artikel 105 van de Provinciewet

Financiële consequenties

Geen. De uitvoering van de drinkwaterstrategie vindt plaats binnen de reguliere budgetten voor het uitvoeren van de provincial grondwatertaken.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Geen.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Geen.

Effecten op duurzaamheid

De drinkwaterstrategie leidt tot het verduurzamen van de drinkwatervoorziening door er voor te zorgen dat drinkwaterwinningen minder gevoelig zijn voor kwaliteitsbedreigingen. De drinkwaterstrategie draagt ook bij aan het vergroten van de meerwaarde van waterwinning door belangen in de omgeving mee te koppelen met de drinkwateropgave zoals natuurontwikkeling.

Voorgesteld wordt de drinkwaterstrategie van Vitens en provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040 vast te stellen.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 18 februari 2019,

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 januari 2019, afdeling LFO, nummer 81E39EBB;

Gelezen;

De drinkwaterstrategie van Vitens en de provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040;

Overwegende;

Dat een veilige en duurzame drinkwatervoorziening van een groot maatschappelijk belang is en integraal moet worden betrokken in de Omgevingsvisie

Gelet op;

De provinciale wettelijke taken op het gebied van het duurzaam veilig stellen van de openbare drinkwatervoorziening

Besluiten:

De drinkwaterstrategie van Vitens en provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040 vast te stellen

Provinciale Staten van Utrecht,

w.g.

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

Op grond van onderstaande artikelen heeft de provincie taken in het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening:

- Artikel 2 Drinkwaterwet: bestuursorganen dragen zorg voor duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.
- Artikel 4.4 en artikel 6.4 van de Waterwet: provincies zijn verantwoordelijk voor strategisch beleid voor het grondwatersysteem en de vergunningverlening voor drinkwaterwinningen.
- Artikel 1.2 van de Wet milieubeheer: provincies zijn verplicht om in een verordening regels en gebieden aan te wijzen ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater met het oog op de waterwinning.

2. Beoogd effect

- Veiligstellen van de drinkwatervoorziening, voor nu en in de toekomst.
- De maatschappelijke meerwaarde van waterwinningen vergroten.

3. Effecten op duurzaamheid

De drinkwaterstrategie leidt tot het verduurzamen van de drinkwatervoorziening door er voor te zorgen dat drinkwaterwinningen minder gevoelig zijn voor kwaliteitsbedreigingen. De drinkwaterstrategie draagt ook bij aan het vergroten van de maatschappelijke meerwaarde van waterwinning door belangen in de omgeving mee te koppelen met de drinkwateropgave zoals natuurontwikkeling.

4. Argumenten

1. *Tijdig en adaptief handelen is nodig. Daarom is deze lange termijn strategie opgesteld.*
Het daadwerkelijk beschikbaar krijgen van extra wincapaciteit kost tijd. Denk aan: onderzoek, grondaankoop, vergunningsprocedure en afstemming met belanghebbenden. Van planfase, via vergunningaanvraag naar realisatie kan wel 10 à 15 jaar duren. Daarom is het van belang om tijdig te starten. Door de lange realisatieperiode is er ruimte nodig om de strategie te kunnen aanpassen. De drinkwaterstrategie is daarom adaptief ingestoken.
2. *De drinkwaterstrategie helpt bij de interprovinciale afstemming over de drinkwatervoorziening*
Bij drinkwaterleveringen is vooral gekeken naar wat optimaal is voor de maatschappij. Provinciegrenzen zijn ondergeschikt. Interprovinciale drinkwaterleveringen met buurprovincies zijn onderdeel van deze drinkwaterstrategie.
3. *Er is niet alleen gekeken naar uitbreiding van de vergunningscapaciteit, maar ook naar waterbesparing.*
Grondwateronttrekkingen kunnen consequenties hebben voor de omgeving, denk aan effecten op de natuur. Het is daarom belangrijk dat grondwater efficiënt wordt gebruikt. Daarom starten Vitens en de provincie Utrecht een actieprogramma Waterbesparing om de toekomstige (drink)watervraag te beperken.
4. *Andere provinciale belangen zijn betrokken bij de keuzes in de drinkwaterstrategie.*
Bij het zoeken naar locaties voor extra wincapaciteit is expliciet gekeken naar eventuele belemmeringen voor nieuwe woonlocaties, beperkingen voor geothermie of bodemenergie en negatieve effecten op natuur, landbouw en zetting. De beoogde locaties voor extra wincapaciteit (Schalkwijk en Eemdijk) liggen in agrarisch gebied, waar geen plannen of perspectief is voor woningbouw – anders dan kleinschalig. Uit de berekeningen blijkt dat de ontwikkeling van de nieuwe locatie Schalkwijk en de uitbreiding van waterwinning Eemdijk geen significant effect hebben op natuur, landbouw en zetting. Uitbreiding van de waterwinning

Groenekan moet wel nader bekeken worden in verband met natuureffecten op het Noorderpark en de relatie met de plannen voor geothermie rondom Utrecht. Voor een winning op de Utrechtse Heuvelrug zal nader gekeken worden naar de effecten op natuur.

5. Kanttekeningen

- Deze drinkwaterstrategie is opgesteld voor de waterwinningen van Vitens. Vitens levert voor bijna de hele provincie Utrecht drinkwater. Naast Vitens zijn ook Oasen en Waternet actief in de provincie. Deze drinkwaterbedrijven hebben op dit moment geen behoefte aan extra wincapaciteit in de provincie Utrecht. Afspraken over eventuele maatregelen voor de bestaande drinkwaterwinningen van Oasen en Waternet kunnen via de reguliere gebiedsprocessen tot stand komen.
- De drinkwaterstrategie is nog geen vergunningsaanvraag. Voor uitbreiding van wincapaciteit van een bestaande winning of het realiseren van een nieuwe waterwinning is een formele vergunningsprocedure nodig op grond van de Waterwet. Het drinkwaterbedrijf doet hiervoor een aanvraag. Hierbij worden effecten op belanghebbenden inzichtelijk gemaakt en door de provincie beoordeeld. De ontwerp vergunning gaat dan ter inzage en belanghebbenden kunnen hierop reageren. Dit kan er toe leiden dat, ondanks de onderzoeken die al zijn gedaan, uitbreiding van een bestaande of realisatie van een nieuwe winning niet mogelijk is op de locatie of wijze die nu is voorzien.

6. Financiën

Geen. De uitvoering van de drinkwaterstrategie wordt gefinancierd binnen de beschikbare provinciale middelen.

7. Realisatie

Samen met Vitens wordt een realisatieplan opgesteld om de drinkwaterstrategie verder uit te werken. Het gaat daarbij o.a. over de uitwerking van het actieprogramma waterbesparing, nadere locatieonderzoeken voor Groenekan en Utrechtse Heuvelrug, en de start voor vergunningsaanvragen voor Schalkwijk en Eemdijk. Daarnaast wordt de drinkwaterstrategie betrokken bij het opstellen van de Omgevingsvisie die in 2020 vastgesteld moet zijn.

8. Juridisch

Zie wettelijk kader

9. Europa

Er is niet gebleken dat er Europeesrechtelijke risico's zijn.

10. Communicatie

Na vaststelling van dit ontwerpbesluit door Provinciale Staten zal een nieuwsbericht gepubliceerd worden.

11. Bijlagen

Drinkwaterstrategie van Vitens en provincie Utrecht voor de drinkwatervoorziening tot 2040